

Tohmajärven kunta
Järnefeltintie 1
82600 TOHMAJÄRVI

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Siun Sote
Tulevaisuuslautakunta
kirjaamo@siunsote.fi

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue / Tulevaisuusvaliokunta

Tohmajärven kunnanhallituksen lausunto, asianumero: 4631/00.01.02.01/2024, koskien Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen / Siun soten tulevaisuuslautakunnan lausuntopyyntöä.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategiasta ja palveluverkkosuunnitelmasta päätettiin aluevaltuustossa ensimmäisen kerran kesäkuussa 2023. Itä-Suomen hallinto-oikeus kumosi toukokuussa 2024 aluevaltuuston päätöksen, koska silloiseen valmisteluun oli osallistunut esteellisiä henkilöitä. Palvelustrategia ja palveluverkkosuunnitelma valmistellaan ja päätetään sen takia uudelleen kesän ja syksyn 2024 aikana.

Lausunto

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen / Siun soten tulevaisuuslautakunnan valmisteleva ja lausuntokierrokselle lähetetty palvelustrategia ja palveluverkkosuunnitelma vuosille 2024–2038 avaa tulevan toiminnan päämäärän, arvot, nykytilan ja tulevaisuuden haasteet. Palvelustrategiassa tiedostetaan ja kuvataan nykytilan haasteet ja keinot haasteiden selättämiseksi. Tohmajärvellä on tällä hetkellä oma sote-asema, josta Tohmajärven kuntalaisille tuotetaan sote-palveluita. Nykytilanteessa asukasta ohjataan palveluiden piiriin myös muualle, koska palvelua ei ole välttämättä tarjota Tohmajärven sote-asemalla mm. vaikean henkilöstötilanteen vuoksi. Tästä syystä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen on tehtävä jatkossa tarmokkaasti työtä yhdessä kuntien kanssa henkilöstön saatavuuden parantamiseksi jokaisessa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen kunnassa.

Tohmajärven kunnanhallitus pitää myönteisenä asiana digitaalisten palveluiden lisäämistä ja niiden kehittämistä osana perinteistä vastaanottopalveluiden palveluverkkoa. Digipalveluiden kehittämisessä tulee edetä huomioiden alueemme väestön ikärakenne ja sairastavuus.

Tohmajärven asukkaita ajatellen digitaaliset palvelut eivät lyhyellä aikavälillä ratkaise ongelmaa, koska ikään-tyneen väestön keskuudessa on paljon henkilöitä, joille digitaalisten palvelujen käyttäminen on täysin mahdotonta. Monelle jo pelkkä älypuhelimien käyttäminen on haastavaa.

On tärkeää turvata heikoimmassa asemassa olevien palvelut niin, että ne pystytään tarjoamaan joko sote-asemalla tai -keskuksessa tai kotona tarjottuna lähipalveluna. Digitaalisten palveluiden kehittäminen ja niiden käytön yleistyminen varmistaa sen, että perinteisemmän lähipalveluna tarjottavan palvelun resurssia vapautuu heille, joiden avun saanti edellyttää fyysistä lähipalvelua.

Tohmajärven kunnanhallitus pitää oikeasuuntaisena sitä, että jokaisessa Pohjois-Karjalan kunnassa on jatkossakin joko sote-asema tai sote-keskus. Kattavat, toimivat ja saavutettavissa olevat sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut ovat merkittävä osa hyvinvointiyhteiskuntaa ja ovat myös eri kuntien paitsi hyvinvointi niin myös elinvoimatekijöitä. Sote-asetat ja -keskukset tulee järjestää kiinteissä toimipaikoissa ja kuntien kanssa on sovittava näiden tilojen pitkäaikaisista korjaus- ja korvausinvestointitarpeista yhdenmukaisin perustein. Ennen palveluverkkosuunnitelman käsittelyä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella tulee laatia kiinteistöstrategia, jolloin palveluiden järjestäminen hyvinvointialueella perustuisi tiedolla johtamiseen.

Palveluverkkosuunnitelmassa Tohmajärvellä on jatkossakin oma sote-asema kiinteän toimipisteen sijasta. Ratkaisevaa on tietenkin kunnan alueella tarjottavat palvelut. Kunnanhallitus toteaa, että sote-asema on jokaiselle meille selkeämpi terminä ja tarkoittaa sitä, että asukas saa Tohmajärvellä jatkossakin palvelua tultua terveysasemalta, eikä mistään asiakkaalle epämääräisestä kiinteästä toimipisteestä tai liikkuvasta autosta.

Tulevaisuuslautakunnan lausunnolle lähettämän palveluverkkosuunnitelman mukaan palveluja tuotettaisiin Tohmajärvellä olevalta Sote-asemalta seuraavasti:

- Lääkäri- ja hoitaja vastaanotot arkisin 1–5 päivänä viikossa
- Näytteenotto- ja vierianalytiikka suppeasti
- Työikäisten sosiaalipalveluja ja vammaispalveluja
- Äitiys- ja lastenneuvola (ei välttämättä samassa kiinteistössä, mutta saman kunnan alueella)
- Ikääntyneiden palveluita
- Osalla sote-asemia
 - suun terveydenhuollon lasten- ja nuorten palveluita
 - lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalveluja
 - toimintakykyä tukevia palveluja.
- Kaikissa toimipisteissä on asiakasohjausta ja neuvontaa sekä hoidon tarpeen arviointia.
- Moniammatillinen työyhteisö tarjoaa laajat konsultaatiomahdollisuudet

Sote-asemalla tarjottavien palveluiden sisältö ei avaudu palveluverkkosuunnitelmasta selkeästi. Sote-asiemien vähimmäispalvelut ovat avattu yleisluontoisesti ja osa palveluista on kuvattu termeillä, joiden sisältö ei avaudu lukijalle tästä esimerkkinä mm. näytteenotto- ja vierianalytiikka suppeasti. Epävarmuutta palveluiden saatavuuteen tuo myös kuvattujen palveluiden tarjonnan laajuuden suuri vaihteluväli. Tohmajärven kunnanhallitus painottaa, että palvelut tulee järjestää niin, että mm. lääkäri- ja hoitajavastaanotot ovat sote-aseilla vähintään 4–5 päivänä viikossa, eikä 1–3 päivänä viikossa. Paras vaihtoehto on, että kunnissa ja pitäjissä, joissa ei ole sote-keskusta, lääkäri- ja hoitajavastaanotto on asukasluvun mukaan niin, että yli 5000 asukkaan kunnissa ja pitäjissä vastaanotto on 5 päivää viikossa ja sitä pienemmissä väkiluvun mukaan niin, että yli 4000 asukkaan kunnassa 4 päivää viikossa ja yli 3000 asukkaan kunnassa 3 päivää viikossa jne. Jos kunnan alueella tai pitäjässä on väestön sairastavuus suurta niin väkiluvun päälle huomioidaan yksi lääkäri- ja hoitajan vastaanottopäivä lisää väkilukuun perustavan laskennan päälle.

Sote-asemalle työtehtävien hoitaminen ja henkilöstön saatavuus perustuu myös toimiviin tukipalveluihin. Kunnanhallitus näkee tärkeänä, että sote-aseilla tulee olla vähintään nykytasoiset olosuhteet henkilöstön työskentelyä varten. Tämä tukee mm. parempaa henkilöstön saatavuutta, kun työn tekemiseen sote-asemalle löytyy tarvittava välineistö mm. nykytasoiset laboratoriopalvelut. Jos osa palveluista tarjotaan jatkossa

Tohmajärven sote-asemalla liikkuvana palveluna, niin tullee huomioida, että liikkuvat palvelut tarvitsevat tukeen mm. WC- ja odotustilat.

Palveluverkkosuunnitelmassa Tohmajärvelle olisi jäämässä vain lasten ja nuorten suun terveydenhuollon palveluita, aikuisväestön suun terveydenhuolto olisi jatkossa tarjolla vain sote-keskuksissa. Palvelustrategiassa ja palveluverkkosuunnitelmassa ei myöskään avata sitä kuka tai ketkä tekevät hyvinvointialueella päätökset palveluiden sijainnista. Koska Tohmajärven sote-asemalla on laitteet ja henkilöstö hoitamaan lasten ja nuorten hampaita, niin tarkoituksenmukaista on tarjota palvelua kaiken ikäiselle väestölle. Tohmajärven sote-asemalla on juuri remontoitua tilaa suunterveyden huollon järjestämistä varten, joten niitä tulee hyödyntää koko väestön palvelemiseksi. Tohmajärven kunnanhallitus ei näe mitään hyötyjä siinä, että hyvinvointialue lähtee huonontamaan ja osin lopettamaan olemassa olevaa hyvää palvelua ja siirtämään suun terveydenhuollon palveluita kauemmaksi. Palvelujen keskittämisellä on varmuudella negatiivisia vaikutuksia hyvinvointialueen osaavan henkilöstön pysyvyyteen. On syytä ottaa huomioon, että hyvinvointialue kilpailee henkilöstöstä yksityisten palveluntuottajien kanssa. On myös kustannustehokasta ja ympäristöystävällisempää, että muutama ihminen liikkuu tarjoamaan palvelua asukkaalle, kuin useampi tuhat henkilöä liikkuu pitkin maakuntaa muutamalle sote-keskukselle saamaan palvelua. Palveluiden karkaamista kauemmaksi ei perustele myöskään alueemme väestön korkea ikä, eikä lähes olemattomat julkisen liikenteen palvelut. **Tohmajärven kunnanhallituksen mielestä perusterveydenhuollon palvelut kuten suun terveydenhuollon palvelut tulee olla vähintään jokaisen kunnan sote-keskuksessa tai sote-asemalla.**

Lähipalveluiden säilyttämistä tukee myös Sote-ministerityöryhmän linjaus monikanavarahoituksen purkamisen tiekartassa, että nykyisten Kelan matkakorvausten rahoitusvastuu ja Kela-korvattavien matkojen järjestämisvastuu siirretäisiin hyvinvointialueille vuosina 2025–2027. Ensihoidon matkojen rahoitus- ja järjestämisvastuu siirrettäisiin tiekartan mukaan myös hyvinvointialueille vuosina 2025–2027. Kelan tilastotietojen mukaan sairausvakuutuksen korvaamia matkoja oli Pohjois-Karjalassa vuonna 2022 yhteensä 18,1 miljoonaa euroa (taksit 11,7 miljoonaa euroa, ambulanssit 4,5 miljoonaa euroa ja muut 1,9 miljoonaa euroa). Jos muutos Kela-kustannusten siirrosta hyvinvointialueelle toteutuu, se kannustaisi hyvinvointialuetta inhimillisyyden lisäksi myös talouden näkökulmasta asiakkaan lähellä tarjottavan hoidon vahvistamiseen. Tohmajärven kunnanhallitus pitää Sote-ministerityöryhmän suunnitelmaa oikeasuuntaisena, jonka myötä hyvinvointialueet pystyvät vastaamaan paremmin niille annettuun tehtävään eli vahvistamaan perusterveydenhuollon palvelujen saavutettavuutta, saatavuutta ja vaikuttavuutta. Tohmajärven kunnanhallitus näkee tärkeänä, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialue ja maakunnan kunnat pyrkivät edistämään yhdessä Kelan matkakorvauksen rahoitusvastuun siirtämistä hyvinvointialueille ja vaikuttamaan siihen, että muutoksen myötä hyvinvointialueille annetaan riittävä rahoitus kustannuksista vastaamiseen.

Kunnanhallitus lausuu myös huolensa siitä, että jatkossa sote-asemalla ei olisi enää palveluverkkosuunnitelman perusteella mielenterveys- ja päihdepalveluita, joista tarjottaisiin vain Sote-keskuksissa. Tohmajärven kunnanhallitus on myös huolestunut siitä, että hyvinvointialue on vähentänyt sairaalakoulupaikkoja ja leikannut psykiatrisen hoidon resursseja.

Tohmajärven kunnanhallitus katsoo, että noin 90 % maakunnan asukkaista tulisi olla 15 minuutin päässä lähimmästä sosiaali- ja terveydenhuollon toimipaikasta ja 100 % asukkaista enintään 30 minuutin matkan päässä kuten Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Tämän tavoitteen toteuttaminen on tärkeää jo asukkaiden yhdenvertaisuuden vuoksi.

Tohmajärven kunnanhallitus kiinnittää huomiota siihen, että Pohjois-Savon hyvinvointialueella ollaan toteuttamassa palveluverkkoa, joka on huomattavasti tiheämpi ja asiakkaan palveluun pääsyn kannalta parempi

kuin Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle nyt suunniteltu verkko, vaikka Pohjois-Savon hyvinvointialueen taloustilanne on Pohjois-Karjalan vastaavaa huonompi.

Tohmajärven kunnanhallitus
Tohmajärvellä 15.8.2024
kunnanjohtaja
Mikko Löppönen

